

Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamise põhimõtted Rõuge Põhikoolis

1. Üldsätted

1.1. Tugimeetmete eesmärk on võimalikult varajane erivajaduse märkamine ja püüd ennetada õpi-, käitumis- ja suhtlemisprobleeme.

1.2. Tugimeetmed on suunatud õpiraskustega, käitumisprobleemidega, tervisehäiretega, pikemaajaliselt õpikeskkonnast eemal viibivatele, kooli õppekeelt ebapiisavalt valdavatele või andekatele õpilastele

2. Tugispetsialistid koolis

2.1. **Õpetaja** on õpilase probleemide esmane märkaja. Õpetaja kasutab tundides erivajadusega õpilase abistamiseks vajalikke võtteid: õpilase eripärast tulenev lähenemine, individuaalne juhendamine ja sobiva õppevara kasutamine.

Väljaspool tundi lisanduvad vajadusel konsultatsioonitunnid ja töö pikapäevarühmas.

2.2. **Klassijuhataja** suhtleb perega, andes teada probleemsest valdkonnast ja kasutuselevõetud tugimeetmetest.

Raskuste püsimisel konsulteerib klassijuhataja või aineõpetaja hariduslike erivajaduste koordineerijaga (edaspidi HEV koordineerija), et kohaldada tõhusamat õpiabi tunnis või tunniväliselt.

Vajadusel teeb ettepaneku õpiabirühma suunamiseks.

2.3. **HEV koordineerija** ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel

Ta toetab õpetajat töös haridusliku erivajadusega õpilastega, määrab koostöös spetsialistidega sobiva õpiabivormi ja jälgib/hindab õpiabi tõhusust, suunab õpilase individuaalsuse kaardi täitmist.

Tulenevalt vajadusest teavitab ja nõustab koordineerija lapsevanemat, teeb ettepanekuid juhtkonnale vajalike meetmete rakendamiseks, koordineerib tugisüsteemi koostööd koolis ning vastavate asutustega väljaspool kooli.

2.4. **Sotsiaalpedagoog** osaleb HEV õpilaste väljaselgitamisel, tegeleb nende peredega, abistab õpilasi isiklike ja sotsiaalsete probleemide lahendamisel ja jälgib koolikohustuse täitmist.

Sotsiaalpedagoog osutab abi HEV õpilaste klassikollektiiviga kohanemisel, teeb ennetavat tööd koolikiusamise valdkonnas ja abistab konfliktsituatsioonide väljaselgitamisel ja lahendamisel.

Vajadusel esindab sotsiaalpedagoog HEV õpilasi väljaspool kooli.

2.5. Logopeed toetab õpilase arengut, aidates kaasa kõne nende valdkondade arengule, mis on vajalikud õppekava omandamiseks.

Logopeed osaleb erivajaduste väljaselgitamisel, logopeedilise abi planeerimisel ning korraldamisel. Teeb koostööd kooli juhtkonna, õpetajate, lapsevanemate ja erialaspetsialistidega, et leida parimad võimalused lugemis-, kirjutamis- ja kõneraskustega õpilaste õpetamiseks.

Vajadusel teeb ettepaneku individuaalse õppekava rakendamiseks.

Õppeaasta esimese kolme nädala jooksul selgitab logopeed välja kõneravi vajavad põhikooliosa õpilased. Erilise tähelepanu all on esimese klassi õpilaste õpiabi vajaduste väljaselgitamine.

2.6. Õpiabirühma õpetaja valib sobiva õppemetoodika, õppematerjalid ning arendab õpilase õpioskuste ja enesekontrolli kujundamist, aitab luua erinevate õppeainete vahelisi seoseid ning suunab kasutama õpilasele sobivaid strateegiaid õppematerjali omandamiseks.

Koostöös klassiõpetaja, aineõpetaja ja teiste spetsialistidega teeb õpiabirühma õpetaja ettepanekuid õpiabi vajavate õpilaste suunamiseks õpiabi rühma, koostab vajalikud töökavad.

Õpiabirühma õpetaja hoiab end kursis õpilase õpitulemustega, osaleb koostöös aineõpetajaga õpilase hinnete kujundamisel, individuaalse õppekava (IÕK) koostamisel ning rakendamisel.

Osaleb õpilase individuaalsuse kaardi (ÕIK) täitmisel.

2.7. Abiõpetaja abistab tervise-, õpi -ja käitumisprobleemidega õpilasi, kes vajavad suunamist ainetunnis või koolipäeva vältel. Abiõpetaja töötab erivajadustega õpilastega koostöös õpetajaga, vajadusel tugisüsteemi spetsialistide juhendamisel, tagamaks õppeprotsessi efektiivsuse tunnis.

2.8. Kooliõde nõustab õpetajaid ja tugisüsteemi liikmeid õpilaste terviseprobleemide küsimustes.

Vajadusel osaleb kooliõde tugisüsteemi koosolekul.

3. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamine

3.1. Ennetav töö enne kooli

Lapsevanemate nõustamine enne kooli toimub põhiosas koostöös piirkonna lasteaiaga. Piirkonna lasteaias mittekäivaid lapsi nõustatakse individuaalselt koolieelse aasta kevadperioodil.

3.2. Märkamine koolis

Õpilase esmane abistaja ja tema erivajaduse märkaja on õpetaja. Klassijuhatajal on soovitatav koostöös lapsevanemaga välja selgitada õpilase kooliga seotud erisused ja erivajadused. I klassi astuja puhul esitab lapsevanem koos muude dokumentidega ka lapse koolivalmiduse kaardi.

Kõikidele õpiabi vajavatele õpilastele võimaldatakse osalemine pikapäevarühmas, konsultatsioonitundides ja õpiabi tundides.

Käitumis- ja sotsiaalsete probleemide korral toimub koostöö sotsiaalpedagoogi, klassijuhataja ja kooli juhtkonnaga.

Haridusliku erivajadusega õpilase õpet korraldab HEV koordineerija ning kaasatud on kõik tugispetsialistid ja kooli juhtkond.

Õpiabirühma määratakse laps tugisüsteemi koordinaatori ettepanekul direktori otsusega pärast ÕIK I osas tehtud ettepanekute analüüsi ja ümarlaua kokkuvõtet.

Õpiabi algatamisel vanema soovil esitab lapsevanem kirjaliku avalduse direktorile.

HEV õpilastele rakendatavad tugisüsteemid kajastuvad Eesti Hariduse Infosüsteemis (EHIS)

HEV õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguveestlus.

3.3 Tugisüsteemide koosolek

Hariduslike erivajaduste ja eriõpetuse küsimusi käsitletakse tugisüsteemi töökoosolekutel iga trimestri alguses kahe nädala jooksul. Ettepanekuid teemade käsitlemiseks võivad teha kõik õpetajad ja tugispetsialistid, taotlus esitatakse kirjalikult. Koostöö tulemusena määratakse või täpsustatakse õpilasele vajalik tugisüsteem.

3.4. Õpilase individuaalsuse kaart (ÕIK)

ÕIK vormid on elektroonilised

Kõikide HEV õpilaste kohta avab HEV koordineerija õpilase individuaalsuse kaardi (ÕIK) I tasandi. (LISA 1)

Esimesel tasandil õpilase jälgimine abistab klassijuhatajat arenguveestlusteks valmistumisel.

Kaardi kasutuselevõttust ja tugimeetmete rakendamisest informeerib HEV koordineerija lapsevanemat. Tema nõusolek fikseeritakse ÕIK lisana.

II tasand - hõlmab tegevusi arengulistega ja hariduslike erivajadustega (sh andekaid) lastega kooli tasandil (LISA 2)

Erivajaduste täpsustamine toimub koolis HEV koordinaatori juhtimisel.

Tugiteenuse rakendamise tulemuslikkuse kohta märgivad kõik hariduslike erivajadustega õpilasega tegelenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kaks korda õppeaastas kaarti õpilase (aine)alase toimetuleku kirjelduse ja esitavad omapoolsed soovitusel.

Lähtuvalt eelnevast kavandatakse edasised tegevused: tugiteenuste lõpetamine, tugiteenuse jätkamine samal või tõhustatud viisil, täiendavate uuringute teostamine, tugiteenuste vahetamine või muu teenuse lisamine, ettepanek nõustamiskomisjoni suunamiseks vm.

III tasand – hõlmab tegevusi arenguliste ja hariduslike erivajadustega lastega pärast täiendavaid uuringuid väljaspool haridusasutust (LISA 3)

Kui koolis rakendatud tugiteenused ei osutunud tulemuslikuks, viiakse läbi täiendav uuring, mis toimub valdavalt meditsiinisutuses arstide osalusel. Uuringu tulemused on aluseks koolile õpilase nõustamiskomisjoni suunamiseks.

3.5. Töö andekate õpilastega

Andeka lapse väljaselgitamisele ja erivajadusele pööravad tähelepanu aineõpetajad, ringijuhid, tugisüsteemi spetsialistid ja klassijuhatajad ja juhendajad.

Õpilaste andekust arendatakse läbi erinevate huviringide, mille juhendajateks on kaasatud ka vastava eriala spetsialiste väljastpoolt kooli.

Igas kooliastmes tegutseb võimalusel reaallaineid, loogikat ja kaasaegset tehnoloogiat tutvustav ning õpilasi arendav huviring.

Õppeaasta alguses planeeritakse olümpiaadides osalemine ning õpilaste ettevalmistamisega tegeletakse regulaarselt õppeaasta jooksul. Õpilasele võimaldatakse vajadusel enne olümpiaadi üks tunnivaba päev.

Andekale õpilasele antakse lisatööd tunnis ja kodune töö võib olla mahukam ning sisukam.

I kooliastmel võib õppenõukogu põhjendatud otsusega erandjuhul viia õpilase õppeaasta alguses ühest klassist teise. Õppenõukogu kaasab otsuse tegemisel õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses põhjendatakse, miks on otstarbekas õpilase arengu kiirendamine.

Õpilastel võimaldatakse osa võtta TÜ Teaduskooli pakutavatest kursustest ja koostöös lapsevanemaga võimalusi arvestades ka teaduslaagritest.

Kool võimaldab õpilaste osalemist erinevatel koolivälistel konkurssidel, võistlustel, olümpiaadidel.

8. klassis koostab õpilane loovtöö, mille teema saab ta valida vastavalt oma võimekusele ja andekusele.

Õpilase toetamiseks teeb kool koostööd teiste koolide ja asutustega.

Andekate õpilaste puhul rakendatakse vajadusel individuaalset õppekava.

4. Kooli otsusel rakendatavad meetmed haridusliku erivajadusega õpilase arengu toetamiseks

4.1. Pikapäevarühm (PPR)

Koolis tegutsevad pikapäevarühmad.

PPRi eesmärgiks on õpetajapoolse toetuse ja õpiabi pakkumine väljaspool ainetundi ning õpilase individuaalsuse väljaselgitamine, õpioskuste kujundamine ja vastastikust suhtlemist arendavate tegevuste organiseerimine.

Pikapäevarühma õpetaja suunab kodutööde tegemist. Tegeletakse erinevate tegevustega vastavalt pikapäevarühma päevakavale: õppimine koos puhkepausidega, mängud (arendavad lauamängud, konstrueerimismängud, nuputamismängud liikumismängud, võistlusmängud, pallimängud jms, jalutuskäigud õues, kooli arvutiklassi külastamine, kooli raamatukogu külastamine, vaba tegevus (näiteks lugemine, joonistamine, muu käeline tegevus).

4.2. Õpiabi

Õpiabi eesmärk on toetada pikaajaliste või püsivate spetsiifiliste õpiraskustega 1. - 9. klassi õpilasi eesti keeles ja matemaatikas.

Õpiabi tund on korrektsioonilise suunitlusega, arvestades õpilase ealisi ja individuaalseid iseärasusi, psüühiliste protsesside (taju, tähelepanu, mälu, mõtlemine), tunde- ja tahtevalla, motoorika, kõne, suhtlemise ning õpioskuste taset.

Õpiabis kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil ainealaseid pädevusi ja õpivilumusi.

Õpiabi tunnid viiakse läbi õppetöö välisel ajal. Õpiabi õpetaja põhjendatud ettepanekul, koostöös aineõpetaja ja HEV koordinaatoriga võib kool rakendada õpilasele teatud ainetes individuaalset hindamist.

Tunnid toimuvad kinnitatud tunniplaani alusel. Õpiabi tunnis käsitletav teema kajastub vastava klassi eesti keele või matemaatika tööplaanis.

4.3. Logopeediline abi

Logopeedilist abi osutab eripedagoogilise ettevalmistusega logopeed. Logopeed valmistab ette ning viib läbi kõneravitunde, kus parendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku kõnet. Tunnid toimuvad kas rühma- või individuaaltundidena. Paremate tulemuste saavutamiseks on vajalik järjepidev ja aktiivne osalemine kõneravitundides ning kodus toetus. Logopeed arendab õpilase õpi- ja kognitiivseid oskusi, korrigeerib kõnepuudeid ning arendab suulist ja kirjalikku kõnet.

4.4. Individuaalne õppekava

Kui eelpool nimetatud meetmed ja tugisüsteemid pole andnud soovitud tulemusi ja/ või vajalike muudatuste ning kohandustega kaasneb nädalakoormuse ja õppe

intensiivsuse kahanemine/suurenemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, koostatakse õpilasele individuaalne õppekava (edaspidi IÕK). Selle koostamisest võtavad osa kõik lapsega tegelevad pedagoogid: klassijuhataja/klassiõpetaja, aineõpetaja, õpiabirühma õpetaja/koduõppe õpetaja või juhendaja. Protsessi kaasatakse ka lapsevanemad.

Tavaliselt on IÕK vajalik teatud õppeaines tekkinud raskuste ületamiseks, õpisisu vähendamiseks, suurendamiseks või hindamisaluste muutmiseks.

Individuaalse õppekava rakendamise tingimused fikseeritakse kirjalikult õpilase individuaalsuse kaardil.

Enamasti on IÕK vajalik miinimumtulemuse saavutamiseks, kui õpiabirühmades osalemine ei ole viinud soovitud tulemini. Aine piires IÕK koostatakse aineõpetaja poolt (vajadusel koostöös tugisüsteemiga) (LISA 4)

Kui õpilane vajab IÕK-d paljudes õppeainetes, on tõenäoliselt tegemist püsiva õpiraskusega. Sellisel juhul tuleb õpilane suunata lisauuringutele ja nõustamiskomisjoni, et talle määrataks sobivaim haridustee jätkamise viis.

5. Nõustamiskomisjoni soovitusel rakendatavad meetmed haridusliku erivajadusega õpilase arengu toetamiseks

5.1. Koduõpe

Koduõpe on õppe korraldamine õpilase kodus või muus õpilasega või piiratud teovõimega õpilase vanemaga kokkulepitud kohas.

HEV õpilasele rakendatakse koduõpet tulenevalt tema tervises seisundist ning rakendatakse nõustamiskomisjoni soovitusel ning õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul ja avalduse alusel.

Otsuse õpilasele tervislikel põhjustel koduõppe rakendamise kohta teeb kooli direktor käskkirjaga.

Tervislikel põhjustel koduõppel õppivale õpilasele viiakse kooli poolt juhendatud õpet läbi vähemalt kaheksa õppetunni ulatuses nädalas.

Koduõppel viibiva õpilase juhendamiseks võib kasutada infotehnoloogiat.

Tervislikel põhjustel koduõppel õppiva õpilase hindamise korraldus määratakse individuaalses õppekavas, arvestades seejuures riiklikus õppekavas hindamisele sätestatud nõudeid.

Kool seab õpilasele sisse päeviku, kuhu õpetajad märgivad õpingu toimumise kuupäeva, tundide arvu, sisu ja koduülesanded, hinded või sõnalised hinnangud.

Õpilase kokkuvõtvad hinded kantakse klassipäevikusse.

5.2. Lihtsustatud õppekava (LÕK)

Nõustamiskomisjoni soovitusel ja vanema nõusolekul rakendab kool õpilasele õpet lihtsustatud õppekava järgi (LÕK).

Õppe korraldamisel ja meetmete rakendamisel nõustamiskomisjoni soovitude kohaselt jätkab kool õpilase arengu ja toimetuleku jälgimist.

Nõustamiskomisjoni määratud tähtaja lõppemisel või vähemalt korra õppeaastas hindab HEV koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega nõustamiskomisjoni soovitatud õppekorralduse või meetmete rakendamise mõju õpilase arengule ja toimetulekule ning teeb selle põhjal ettepanekud edasiseks tegevuseks, sealhulgas täiendavate uuringute läbiviimiseks või uute soovitude saamiseks nõustamiskomisjoni poole pöördumiseks.

Kui koolis ei ole võimalik korraldada õpet tulenevalt õpilase hariduslikust erivajadusest, tagab kool koostöös kohaliku omavalitsusega õpilasele hariduse omandamise võimalused nõustamiskomisjoni soovitude kohaselt mõnest teisest õpilasele sobivas koolis.

LISA 1

ÕPILASE INDIVIDUAALSE ARENGU JÄLGIMISE KAART
RÕUGE PÕHIKOOL

Õpilase nimi:

Sünniaeg:

Kodune keel(ed):

Klass:

Kaardi avamise aeg:

Lapsevanema teavitamise(kaardi avamisest) aeg:

ÕPILUGU

--

I. TASAND
ÕPILASE INDIVIDUAALSUSE MÄRKAMINE JA ESMANE TOETAMINE

1. Õpilase huvid ja motivatsioon

2. Sotsiaalsed oskused

3. Tunnetustegevus

4. Õpioskused

5. Enesetunnetus ja eneseteadvus

6. Emotsionaalne seisund ja käitumine koolis

2. Logopeedi tähelepanekud ja soovitused

3. Teiste spetsialistide arvamused ja soovitused

4. Rakendatavad tugiteenused

Tugiteenus	Tugiteenuse osutaja

Direktori käskkiri:

Lapsevanema nõusolek:

Kuupäev

.....

5. Rakendatud tugiteenus(t)e tulemuslikkus

Tugiteenuse osutaja	Hinnang	Soovitused

6. Soovitused täiendavateks uuringuteks

Kuupäev

Koordinaator

Lapsevanem

LISA 3
III TASAND

Nimi:
Sünniaeg:
Kool:
Klass:
Kodune keel:

Haridusasutuseväliste spetsialistide/komisjonide soovitusel

Komisjon/spetsialist	Soovitused

Otsus soovitatud õppekava rakendamise ja vajalike tingimuste kohta koolis

Kuupäev:
Koolidirektor:
Lapsevanema nõusolek:

Rakendatavad tegevused ja tulemuslikkus

Tegevus	Teostaja	Tulemus

Kokkuvõte ja ettepanekud

Kuupäev:
Lapsevanem:
Erivajadustega laste tugiteenuste koordinaator:

Individuaalne õppekava

LISA 4

Rõuge Põhikool

Aine:

Õpilase nimi:

Klass:

Periood:

Õppeaasta:

Õpetaja:

AEG	KLASSI TEEMA	IÕK TEEMA VÕI ÕPPESISU	EESMÄRGID, TEGEVUSED ÕPPEMATERJALID/ABIVAHENDID	HINNANGUD JA TULEMUSED	MÄRKUSED

